

DECLARACIÓ DE LA TAULA DE CIUTADANIA I IMMIGRACIÓ EN RELACIÓ AL MANTENIMENT DE LA REGULARITAT ADMINISTRATIVA DELS JOVES MIGRATS SOLS (entre 18 i 21 anys)

En els últims anys, com és sabut, hem hagut d'abordar l'atenció als joves que han immigrat sols buscant oportunitats per al seu desenvolupament personal. Ha estat una feina ingent feta per molts ciutadans i ciutadanes, des de les entitats, des de les institucions de protecció de la infància i, molt especialment pels i les professionals del sistema de protecció de la infància i l'adolescència. Una feina que no ha estat fàcil però que, també, està plena d'oportunitats.

Ser jove, trobar feina, emancipar-se i assolir la plena autonomia no és un objectiu ràpid d'assolir en les nostres circumstàncies. Si has immigrat i encara hi ha moltes coses que has d'aprendre del teu nou país, és una mica més difícil. Haver estudiat en un altre sistema educatiu, no tenir una família que t'hi acompanyi, patir una mirada que t'estigmatitza, són situacions que poden esdevenir noves pedres afegides al seu camí. Per superar aquestes dificultats, que no són poques ni fàcils, entitats, institucions i ciutadania responsable hi posem el nostre esforç i les polítiques públiques. Però per més recursos que hi posem, al final, tenir o no tenir permís de residència i treball acaba sent una condició indispensable per poder emancipar-se. Sense això, tota la resta pot ser un esforç malaguanyat.

Tots els menors, amb independència de la situació en la qual es trobin, queden aixoplugats per la normativa de protecció de menors sense cap discriminació per raó de lloc de naixement, nacionalitat, pertinença a grup ètnic, sexe, o cap altra. Tanmateix, el principi de l'interès superior del menor, en l'àmbit d'estrangeria, queda desactivat a partir de la majoria d'edat. A partir d'aquest moment, els joves queden exclosos del règim d'estrangeria específic de que es beneficien mentre són menors, derivant-se, en molts casos, greus conseqüències per a ells i, també, per a la societat d'acollida.

Si la legislació, i el sentit comú, dóna el mandat a les institucions de la plena incorporació d'aquests joves a la nostra societat, la legislació d'aplicació posterior hauria de fer possible aquest objectiu. La realitat és ben bé la contrària. Si fins ara era difícil, la recent jurisprudència del Tribunal Suprem (STS 1155/2018, de 9 de juliol i 110/2019, d'1 de febrer) ho fa pràcticament impossible, abocant milers de joves a la irregularitat administrativa, a la impossibilitat de treballar, a la dependència econòmica dels ajuts socials o a l'economia submergida.

Segons el règim vigent d'estrangeria, quan els joves tutelats adquireixen la majoria d'edat han de renovar la seva autorització de residència o, si encara no disposen d'autorització, necessàriament l'han d'obtenir. Es generen, així, dues situacions:

En primer lloc, la d'aquells que arriben a la majoria d'edat amb una autorització de residència, que se'ls demana que la renovin segons el procediment previst per a la renovació de residències temporals de caràcter no lucratiu. És a dir, se'ls tracta com si fossin persones que viuen de rendes. Se'ls demanen ingressos propis, tot i no poder treballar, que els permetin la manutenció en els quals no poden comptabilitzar les ajudes públiques. Han d'acreditar això o passar a obtenir una autorització de residència i treball a través de l'acreditació d'un contracte de treball a temps complert i d'any sencer.

Els segons encara ho tenen més complicat. Quan arriben a la majoria d'edat sense haver obtingut una autorització de residència, cauen en situació irregular i, per evitar l'aplicació del règim sancionador, el jove es veu obligat a sol·licitar una primera autorització de residència abans dels 90 dies naturals posteriors a la data en què compleixi els divuit anys. En aquest cas, també haurà d'acreditar que disposa de recursos econòmics suficients per a la seva manutenció, en una quantitat que representi mensualment el 100% de l'IPREM o que bé un contracte de treball d'un any.

Enmig d'aquest context de crisi sanitària i econòmica, la dificultat d'aconseguir un contracte de treball amb compromís d'un any és molt difícil per a la majoria i quasi impossible per als i les joves que estan començant a conèixer la nostra societat i que encara no han completat els seus estudis. El risc que els joves perdin la situació de regularitat administrativa a causa de l'esmentada jurisprudència del TS és elevadíssim i pot abocar milers de joves a una situació de vulnerabilitat social que acabi deixant-los sense opcions per a sortir-se'n a mig i llarg termini.

Per evitar aquest tipus de situacions, que sens dubte són molt perjudicials tant per als joves com per al conjunt de la societat, és ineludible que l'Administració de l'Estat doni compliment al mandat previst a l'art. 35.9 de la Llei Orgànica d'Estrangeria (LOEX): *“Reglamentàriament es determinaran les condicions que hauran de complir els menors tutelats que disposin d'autorització de residència i assoleixin la majoria d'edat per renovar la seva autorització o accedir a una autorització de residència i treball tenint en compte, en el seu cas, els informes positius que, a aquests efectes, puguin presentar les entitats públiques competents referits al seu esforç d'integració, la continuïtat de la formació o estudis que s'estiguessin realitzant, així com la seva incorporació, efectiva o potencial, al mercat de treball.”*

S'han començat a rebre denegacions d'autoritzacions caducades a partir de la finalització de l'estat d'alarma, per aquelles persones que els toqués renovar més tard del 21 de juny, i arribaran més denegacions a partir del 30 de març del 2021, quan s'acabin els 90 dies posteriors a la finalització de la pròrroga automàtica fixada per l'Ordre SND/421/2020, de 18 de maig, per aquells que havien de renovar abans del 21 de juny, data de la finalització de l'estat d'alarma.

L'única solució viable per evitar que els joves ex-tutelats quedin en situació de desemparament en arribar a la majoria d'edat és la d'articular un nou règim de protecció i d'acompanyament atenent les noves circumstàncies d'aquests joves, donant una nova redacció als corresponents preceptes del Reglament de la Llei d'Estrangeria.

Donada la urgència de la necessitat, i sens perjudici que faci falta una reforma en profunditat de la legislació d'estrangeria, demanem al Govern de l'estat que, amb la màxima celeritat, procedeixi a reformar el reglament de la Llei d'estrangeria per tal de :

- Establir una autorització automàtica per treballar per a joves ex tutelats en el moment d'assolir la majoria d'edat.

La proposta dona continuïtat a l'excepció automàtica per treballar que introdueix la recent Instrucció 1/2020 de la SEM per la qual s'habilita a treballar per compte d'altri

als joves migrant sols a partir dels 16 anys sense necessitat de cap altre tràmit administratiu. S'estableix una analogia amb l'habilitació automàtica per treballar dels joves estrangers reagrupats (article 19 LOEX).

o, alternativament:

- Concedir una residència de llarga durada als joves ex tutelats amb autorització de residència en arribar als 18 anys.

La proposta es fonamenta l'especial vinculació d'aquets joves amb la societat d'acollida, atès que les autoritats competents en protecció de la infància i l'adolescència els han tutelat fins la major edat i resulta de l'aplicació de l'article 32.4 LOEX (*"Amb caràcter reglamentari s'establiran criteris per a la concessió d'altres autoritzacions de residència de llarga durada en supòsits individuals d'especial vinculació amb Espanya."*) i també es podria defensar per analogia amb la residència de llarga durada que obté el jove reagrupat si el progenitor reagrupant té aquesta condició (article 58.3 LOEX).